

SVET OD 10. DO 15. STOLETJA

Značilnosti srednjega veka:

- zgodovine VLADARSKIH DINASTIJ, ki so s porokami,...
- vdori LJUDSTEV: Normani/Vikingi, Madžari, Arabci, Turki, Mongoli
- MEDDINASTIČNI SPORI
- Velika FEVDALNA RAZCEPLJENOST

EVROPA:

- slabe prometne povezave
- redko naseljene pokrajine
- nevarnosti zaradi razbojnikov

1. ZAHODNA IN SREDNJA EVROPA:

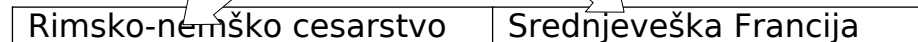
1. KAROLINGI:

- po smrti Karla Velikega (9. stol.) je začelo razpadati Frankovsko cesarstvo, zaradi:
 - o teženj visokega plemstva po čim večji samostojnosti
 - o vdora Normanov, Arabcev, Slovanov, Madžarov
- že Karlov sin Ludvik Pobožni je razdelil državo med svoje sinove s VERDUNSKO POGODBO (843)

2. SAŠKA DINASTIJA:

- ker vsi karolingi umrejo brez potomcev se začne MED PLEMIČI BOJ ZA DEDIŠČINO
- 911-izvolitev KONRADA za kralja □ HENRIK I. □ OTON I. SAŠKI
- v 10 stol. se izoblikujeta:

Rimsko-nemško cesarstvo:

- rimska tradicija + nemški vladarji
- najmočnejše v začetku visokega srednjega veka
- ob ustanovi imeli vladarji šibko oblast, zaradi samostojnih grofij, vojvodin in škofij
- investiturni boj omeji oblast nemških cesarjev nad Cerkvijo, ...to povzroči fevdalno razcepljenost
- čas vladavine OTONOV:
 - o močni nemški vladarji
 - o rešili Evropo pred vdori Madžarov, uredili razmere v Italiji, zartli vstaje nemških vojvod, upore Slovanov
 - o leta 955 na LEŠKEM POLJU: **OTON I. PREMAGA MADŽARE**
 - o Oton I.: podpora pri cerkvi □ fevdi, **962-okronan za cesarja**
 - o bogat kulturni razcvet
- od 12. stol. se za oblast spopadajo različne plemiške družine

- cesarja volijo VOLOLNI KNEZI,... spori med posameznimi kandidati □
»DRŽAVLJANSKE VOJNE«

3. STAUFOSKA DINASTIJA:

- spopadi za krono med Stavfovci in Welfi □ mir: S+W=Frederik I. Barbarossa
- po izumrtju stavfovcev (1254) □ **20 letno MEDVLADJE/INTEREGNUM**, volilni knezi 20 let niso hoteli izvoliti novega cesarja-niso želeli cesatstva

4. HABSURŠKA DINASTIJA:

- naposled izvolijo 1273 nepomembnega GROFA RUDOLFA HABSURŠKEGA, ker so hoteli onemogočiti krepitev cesarske oblasti
- Rudolf Habsburški doživi uspehe:
 - o **premaga močnega kralja Otokarja II. Premyslija**
 - o **1278** vzpostavi mir, tudi s papežem
 - o svoji rodbini zagotovi vodilno vlogo v državi
- vse do **1806** (vmes-15.stol. kratek čas na oblasti LUKSEMBURŽANI: vladarja Karel IV. in Sigismund)

Anglija:

- naselitev različnih germanskih ljudstev na Britanskem otočju
- neodvisna kraljestva (najpom.: Wessex, 9.st. se združijo v politično celoto Ang.)
- pogosti napadi Vikingov v 10. stol.
- v začetku 11. stol. postane **danski kralj Knut** Angleški kralj
- **1066** jo osvoji **VILJEM OSVAJALEC** (normanski vojvoda), ki v **BITKI PRI HASTINGSU** premaga takratnega kralja Harolda II.
- vladanje Viljema Osvajalca: MOČNA OSREDNJA OBLAST
 - o odstavil močne anglosafke kneze □ razdelil jim je RAZTRESENE grofije-da se nebi mogli združiti
 - o dal je zgraditi močno utrjene gradove (Tower v Londonu)
 - o zemljo podeljeval v fevde normanskim baronom
 - o da sestavi DOMESDAY BOOK-zemljiško, katastersko, davčno knj.
- vladarji iz kraljeve družine Plantagenet so prinašali **FRANCOSKI VPLIV**, nosilci tega pa so bili samostani
- plemstvo ni bilo zadovoljno z kraljevo oblastjo,... to prisili **IVANA BREZ ZEMLJE**, da **1215** izda **MAGNO CHARTO LIBERTATUM**:
 - o da več svobode plemičem, duhovščini in meščanom
 - o listina omejuje oblast kralja-~~vmešavanje v dedno oblast fevdov~~,...
 - o ker Ivan to krši □ **UPOR baronov** (+cerkvenidostojanstveniki, zastopniki meščanstva) □ **ZAMETEK POZNEJŠEGA PARLAMENTA** (v 14. stol.-REDNO sklicevanje parlamenta-odločali o Zakonih)

ZGORNJI DOM: baroni, prelati/duhovščina, lordi/višji sloj

SPODNJI DOM: predstavniki meščanov

- kljub kaljevi omejeni oblasti, pa se pojavijo vse večji interesi po prevladi na Francijo

pride do **STOLETNE VOJNE (1337-1453)**

VZROK: Francija želi izriniti Anglijo iz celine, Anglija želi več Evrope

POVOD: angleški kralj-francoski vazal zavrne običajen poklon francoskemu kralju

- zaradi notranjih nemirov v Angliji se mora ANGLIJA ODREČI SVOJIM POSESTVOM V FRANCIJI (čeprav na začetku 6x več posesti)
- boji za prestol (2.pol.15.stol.) med dinastijama York in Lancaster aka. rdeča in bela roža-zmaga bela-TUDOR (17.stol.)
- stoletna vojna se je začela po izumrtju francoskih Kapetingov, ko se je za oblast potegoval angleški princ Edvard III., vnuk zadnjega francoskega kralja

Francija:

- v visokem in poznem sr.veku: BOJI ZA OBLAST, NOTR. SPORI med fevdalci
- po razpadu karolinške države velik PROCES FEVDALNE RAZCEPLJENOSTI - veliko neodvisnih samostojnih grofov in vojvodin (Flandija, Šampanija, Bretanija)
- konec 10. stol: izvoljen kralj Hugo Capeting - branil oblast pred Angleži
- FILIP IV. LEPI: zaradi stroškov z vojsko odvzame cerkvi - PAPEŽ BONIFACIJ v BULLI: obtoži Filipa za krivoverca - PAPEŠKA LISTINA (16.stol. - Lutrova)
- začetek 13. stol.: VLADAVINA FILIPA II. AVGUSTA: **centralizacija**
 1. premaga Angleže
 2. dobra najemniška vojska
 3. centralizacija uprave (vodili kralju osebno odgovorni pooblaščenici)

↓
gospodarski vzpon Francije, rast mest, šole, univerze, meniški redovi

- ves čas pa so prisotni spori z Anglijo, ... VRHUNEC V STOLETNI VOJNI
- Ivana Orleanska: 17 letno dekle postane vodja francoske vojske, branila Orleans pred ANG, zmagala - prelomnica v 100 vojni, ANG zažgejo kot čarovnico

2. SREDOZEMSKA EVROPA:

Pirenejski polotok:

- tu v 8. stol. naseljeni **Arabci** v **OMAJADSKEM KALIFATU**
- sedež kalifata v **Cordobi** - v 10. stol. DUHOVNO SREDIŠČE ISLAMA
- takoj ob naselitvi Arabcev/MAVROV na Pireneja pa se začne **REKONKVIISTA** - boj krščanskih kraljestev (Austrija, Aragona, Kastilije, Leona, Navare, Portugalska) z Arabci/Mavri za ponovno osvojitve Španije
- ZMAGA KRŠČANSKIH KRALJESTEV v začetku 13. stol., Mavri vladajo le še v Granadi (danes Andaluzije), 1492 jo osvojita španjski kralj Ferdinand in kraljica Izabela - združita Španske države od Pirinejev do Gibraltarja

- legenda o Cidu: spopadi, konec 11. stol, Cid ki je uspešno prnil Valencijo

Apeninski polotok:

- vključen v Rimsko-nemško cesarstvo
- velika politična razcepljenost, nekaj mestom se uspe OSAMOSVOJITI:
 - o BENETKE:
 - od 8.do 11.stol.se **branijo pred V-Bizantinskim&Z-Nem.ces.**
 - **TRGOVSKA SILA**–še posebej v času križarskih vojn, ko so prevzele celotno evropsko trgovino z Levanto in vzhodom
 - eno največjih + najlepših mest: **STEKLARSTVO**
 - meščani volili svojega doža (leto 1000 - doža Peter Orsola)
 - v oblasti so imele tudi nekatera mesta na jadranski obali (Koper, Izola, Piran) in dalmatinska mesta...
 - 10.stol.(Bizane)SAMOSTOJNA CELOTA do1797 Napoleon
 - o GENOVA
 - o FIRENCE
 - o AMALFI

Južna Italija in Sicilija:

- za oblast so se bojevali: BIZANC vs. ARABCI vs. LOKALNO PLENSTVO
- v 11. stol. pa so v te boje posegli NORMANI iz Normandije in tu ustvarili MOČNO NORMANSKO KRALJESTVO...konca 12.stol.obvladujejo to Sredoz.

Papeška država:

- se razvije **iz cerkvenih posesti** v srednji Italiji
- utemeljitelj njene posvetne oblasti je **PAPEŽ GREGOR I.** (6. stol.), ki je kot predstavnik rimskega plemstva zavladal takratnemu Rimu
- do sredine 8. stol. je bila papeška država pod zaščito Bizanca, kasneje pa Frankovskih in Rimsko-nemških cesarjev
- v 11. stol. so papeži svojo **moč še dodatno povečali z INVENSTITURNIM BOJEM in KRIŽARSKIMI VOJNAMI**, ...kar jim v visokem srednjem veku okrepi posvetno moč države + širitev na S Italije (na Ramagno in Umbrijo)
- srednjeveško papeštvo pa doseže svoj duhovni in politični vrh pod INOCENCEM III., ki s sklepi na 4. lateranskem koncilu POSTAVI PAPEŽA NAD CELOTNO KRŠČANSTVO
- papeži v14.in15.stol.skrbijo za krepitev posvetne moči&bogaten.papeške drž.

3. JUGOVZHODNA EVROPA:

Bizantinska država:

- v visokem srednjem veku začne SLABETI, ker:
 - o vladarja ogrožajo BOGATE DRUŽINE
 - o pritiski NASPROTNIKOV in AZIJSKIH NOMADSKIH LJUDSTEV
 - o KRIZA FEVDALNEGA SISTEMA:
 - majhne posesti, večja produktivnost kmeta, zagotavlja vojska
 - zaradi RAZKOŠJA DVORA+DRAGE VOJSKE vse večji davki,...mali posestniki ne morejo plačevati → dajo zemljo v zameno za zaščito VELIKIM ZEMLJ. GOSPODOM...izguba dragocenih nabornikov za vojsko-NAJEMNIŠKA VOJSKA
- leta **1204: KRIZARJI ZAVZAMEJO CARIGRAD** in ga opustošijo
- druga polovica 13. stol.: zopet ZAVLADAJO BIZANTINSKI CESARJI, vendar ni prvotnega sijaja,...male države: ODCEPIJO+TURKI easy OSVAJAJO
- pomen bizantinske kulture ostala nespremenjena, Carigrajski patriarhati obdržijo vodilno vlogo med cerkvenimi središči vzhodne/pravoslavne cerkve + bizantinski misleci obdržijo starogrško tradicijo

Država Bolgarov: 9. in 10. stol. - kot močna balkanska država

- utrdita jo KAN BORIS + sin SIMEON
- s SPREJETJEM KRŠČANSTVA pa pade pod močan vpliv Bizanca - to se kaže v organizaciji države + cerkvi + umetnosti

Hrvaške dežele:

- od začetka 12. stol. TESNO POVEZANA Z OGRSKO
- imela različno avtonomijo, a z BANOM NA ČELU
- moč ogrskega in hrvaškega PLEMSTVA JE MOČNO NARAŠČALA, celo tako, da je moral **KRALJ ANDREJ II. IZDATI leta 1222 ZLATO BULO**

listino, ki je plemstvu zagotavljala vetno sklicevanje predstavnikov + pravico do upora, če bi kralj kršil njihove privilegije

- DUBROVNIK:
 - o pomembna **politično samostojna mestna republika**
 - o velik gospodarski in kulturni razcvet → TEKMECI BIZANCU
 - o TRGOVINA Z BALKANOM: **dubrovnško pristanišče** postane izvozna&uvozna postojanka kopenske balkanske trgovine
 - o številne obrtne delavnice in manufakture

Bosna:

- najprej kot OGRSKA BANOVINA
- konec 12. stol. za časa BANA KULINA, postane SAMOSTOJNA
- religija: BOGOMILJSTVO, v bosanski cerkvi - ne v katoliški ali pravoslavni
- v 15.stol. jo zaradi fevdalne razcepljenosti + spopadov ZAVZAMEJO TURKI

Srbija:

- zaradi slabitve Bizanca
- pod dinastijo Nemaničev v 12. stol. preraste v pomembno balkansko državo
- opora na zahod (pod kraljem Štefanom) in osamosvojitve srbske cerkve (pod menihom Save) □ dosežejo SAMOSTOJNOST
- krepitev gospodarstva (rudarstva, trgovina) pa dosežejo HITER RAZVOJ
- 14.st.DUŠAN SILNI:Albanija,Makedonija,Epir,Tesaljo□CAR SRBOV+GRKOV
- po njegovi smrti država razpade, ... OSVOJILJO JO TURKI

4. SEVERNA EVROPA:

- v začetku visokega srednjega veka: **NAJMOČNEJŠA DRŽAVA DANSKA:**
 - o pod vodstvom **vladarja KUNTA**
 - o **zavlada: Angliji, Norveški, J Švedski**
 - o v času notranjih nemirov pa se osamosvojita Švedska in Norveška
 - o v 14. stol.: se povežejo vse skandinavske države v KALMARSKO UNIJO, ki pa so kljub trgovanju z Evropo »odmaknjene«

5. VZHODNA EVROPA:

- kasnejše nastajanje slovanskih držav kot drugod
- VPADI NOMADSKIH LJUDSTEV: Madžari, Mongoli, Turki

Poljska:

- nastala v 10. stol.
- povezava z **Rimsko-nemškim cesarstvom** ji zagotovi vodilno vlogo med Z Slovani
- **krščanstvo**
- slabitev države v 12. stoletju □ naselitev NEMŠKIH KOLONISTOV na poljska in pribaltska ozemlja, na pobudo nemškega viteškega reda
- v začetku 15. stol. ustavi naseljevanja poljski kralj VLADISLAV II.

Češka:

- s pomočjo knezov iz rodu Premysl postane KNEŽEVINA, vendar še mora še vedno priznavati Rimsko-nemško nadoblast
- največjo moč ima v **času kralja OTOKARJA II.**, ko ima v lasti del avstrijskih + slovenskih dežel
- kasneje vladajo različne vladarske družine
- v 15. stol.:se pojavi **REFORNATOR JAN HUS**,ki z svojim gibanjem povzroči večjo narodno zavest-obdržanje njihove tradicije pred nemškim vplivom
- **VACLAV I. SVETI:** je bil ubit v boju z bratom Boleslavom, med plemiško vstajo Češke; podpiral krščanstvo □ razglašen za svetnika + zavetnika Češke

Rusija:

- **sprejetje KRŠČANSTVA** v 10. stol.
- postane močna država + središče v **Kijevu** - tudi versko središče ruske PRAVOSLAVNE CERKVE

- v 13. do 15. stol. OSLABITEV... Mongoli zavzamejo večji del ruskega ozemlja
- tradicijo ohranjajo nekatere ruske kneževine (npr.: moskovska), vse do NASTOPA IVANA GROZNEGA V 16. STOL., ki postane CAR VSE RUSIJE

Ogrska:

- ustanovijo jo Ogri/Madžari v PANONSKI NIŽINI
- pod vodstvom kneza ARPADA (družina Arpadovičev vlada do 1301)
- l.1000:PAPEŽ SILVESTER OKRONA(sv.)ŠTEFANA in razširi **KRŠČANSTVO**
- sredi 13. stol.: **NAPAD MONGOLOV**, konec 14. stol.: **NAPAD TURKOV**, ki leta 1396 PRI NIKOPOLJU PREMAGAJO KRALJA SIGISMUNDA
- turškim pritiskom se v 15.stol. uspešno upirata JANUŠ HUNJADI + sin

DRUGI DELI SVETA:

- od 5. do 15. stol.
- konec sr.veka: OSAVJANLI KOLONIZATORSKI & GOSPODARSKI POHOD €
- hitro **ŠIRJENJE ISLAMA** - UGODNE RAZMERE ZA TRGOVANJE OD Maroka do Kitajske, trgovci in učenjaki so potovali na kamelah

1. AZIJA:

Bližni vzhod:

- ARABCI, ki postanejo v 10. stol. neenotni
- samostojnejša sta EGIPT in PERZIJA
- počasni vzpon TURKOV, ki pa jim uspe združiti ozemlja na Bližnjem vzhodu

Indija: vdorom mnogih ljudstev

- trgovski stiki z Arabci **ŠIRITEV ISLAMA**...verske razlike-hinduizemxislam

Kitajska:

- vladavine različnih dinastij
- SUNGI od 10. do 13. stol.: mir + razvoj... konec jim naredijo Mongoli, ki v času Džingiskana leta 1215 zavzamejo Peking in postanejo kot DINASTIJA YUAN največja država v zgodovini (25 milj.km²,rim:3.3,arab.:9)
- ???v času vladanja Mongolov pa je za Kitajsko najpomembnejše vladanje DŽINGISKANOVEGA VNUKA KUBLAJKANA:
 - o naklonjen kitajski kulturi
 - o odpre državo tujcem - pospeši izmenjavo idej+pridobitev
 - o kan prvi uporabi papirnat denar
 - o opisuje ga Marko Polo

Država Khmerov:

- vrhunec v 12. stol.
- hinduistična svetišča... arhitektura in umetnost

Japonska:

- za prevlado so se bojevale različne rodbine vojaškega plemstva
- v 12. stol. dobi RODBINA MINAMOTU DEDNI NASLOV ŠOGUNA
- cesarji z lastnimi prestolnicami in dvori v Kiotu so bili skorajda brez moči
- leta 1274 je Kubajkan napadel Japonsko, a se je moral zaradi vetra vrniti v Korejo,...7let pozneje ponovno napade:v največji pomorski bitki srednjega veka,se mora zaradi **tajfuna** aka.**kami-kaze** umakniti,ostanek uničijo samuraji

2. AFRIKA:

- v S in V delu **pod vplivom ISLAMA**
- v visokem+pozmem sr. veku:islamska kultura,hiter vzpon trgovine in obrti
- od 10.stol.EGIPT,središče civilizacij Z in V kot:TRGOVSKA POT v RDEČE MORJE
- prestonica KAIRO&država=CENTRA ARABSKE KULTUR+ISLAMSKEGA SVET
- v mošiji v Kairu imela sedež največja sunitska univerza za koran v arab.svetu
- pomembna središča sta tudi ozemlja **današnje Tunizije in Maroka**, mesto Fez
- najstarejša država J od Sahare je GANA/DEŽELA ZLATA-»najbogatejši«kralj

3. AMERIKA:

- **norveški Viking Erik Rdeči** je bil **izgnan zaradi uboja** in moral leta 982 odpluti iz Islandije
- plul je poit Z in dosegel novo deželo, ki jo je privlačno poimenoval GROENLAND aka ZELENA DEŽELA
- njegov sin je leta 1000 priplul v Ameriko
- tam živela plemena S Ameriških ljudstev: lov + preprosto kmetijstvo
- SREDNJA AMERIKA:
 - o **VISOKA KULTURA MAJEV in AZTEKOV**
 - o v začetku 10. stol. konec klasičnega obdobja Majev, ki se zaradi vdorov drugih ljudstev+izčrpanosti zemlje PRESELIJO na polotok Jukatan(druge podnebne razmere-sprememba načina življ.)
 - o v 12. stol. razpade država TOLTEKOV
 - o v Srednji Ameriki prevladujejo takrat Azteki, gradijo velike tempelje in palače
- okrog leta 1200 nastane v Andih prva INKOVSKA DRŽAVA:
 - o različna Inkovska ljudstva po letu 1000 začnejo GRADITI MESTA (na obalnih in visokogorskih planotah)
 - o v 15. stol. se ZDRUŽIJO V MAJHNE DRŽAVICE, na območju ANDOV PA USTANOVIMO VELIKO DRŽAVO
 - o v prestolnici Cuzcu imajo strogo upravo, skrbijo za gradnjo svetišč(npr.: MACHU PICCHU), cest, mostov, poljedelskih teras,...

4. AVSTRALIJA in OCEANIJA:

- tu živijo DOMORODCI (Aborigini)
- lov, nabiralništvo, živijo v jamah ali pa kolibah
- preprosta orožja: kopijo+bumerang
- ljudstva tihomorskih otočij
- stike vzpostavljajo s plovbo z jadrnicami, pluli po več 1000 km
- glavni vzroki za plovbo so prenaseljenost&selitve zaradi medpl. spopadov

VDORI V EVROPO

VIKINGI

- skandinavski trgovci in gusarji
- **v 9. in 10. stol. napadajo Z Evropo**, Sredozemlje, po ruskih rekah tudi V
- najboljša zaščita pred njimi so bile odkupnine
- **stalno se naselijo v Normandiji, delih Anglije in Irske**
- so dobri kmetje in trgovci, obdelujejo kovine in les, delajo lep nakit
- **v 11. stol. Normani osvajajo Anglijo, J Italijo, Sicilijo**

MADŽARI

- pripadniki **ugro-finske jezikovne skupine**, od S do Črnega morja
- v 9. stol. prodirajo v Panonsko nižino
- v 10. stol. ogrožajo Sr. Evropo, nem. kralj **Oton I.jih ustavi na Lenškem polju**

ARABCI-SARACENI (Arabci iz Sirije)

- **nomadi** v Sirski in Arabski puščavi
- zasedejo: zahodno Palestino (Sveto deželo), Malo Azijo, severno Afriko, Pirenejski polotok, otoke v Sredozemlju

MONGOLI: nomadi

- od **13. stol. napadajo Prednjo Azijo, V Evropo in Balkan**
- Mongolsko državo ustanovi Džingistan v začetku 13. stol.
- dobri jezdci, lokostrelci, zelo okrutni vojaki
- prodor v **V Evropo** - napadejo Bolgarijo, Poljsko, Ogrsko, na oblasti ostanejo v Rusiji-Zlata horda
- zagotovijo stoletje miru,... ponovno se vzpostavi trgovanje med Evropo & Azijo

TURKI: azijsko nomadsko ljudstvo

- imajo močno državo že v zgodnjem srednjem veku
- se **islamizirajo**, obdržijo **svoj jezik in kulturo**
- v 11. stol. zavladajo v Levanti in Mezopotamiji
- **Osman** je utemeljitelj turške države ob koncu 13. stol.
- fanatična, dobro **izurjena vojska** omogoči hiter vzpon
- **sredi 14. stol. prodirajo na Balkan**, pomembni zmagi pri bolgarski reki Marici in na Kosovem polju
- **poseben tip fevdalizma: raja** (podložniki) se deli na **muslimansko in krščansko**, ki je v slabšem položaju (plačuje harač - glavarino - osebni davek za vsakega moškega potomca nad 7 let & krvni davek sultanu - družini vzamejo po enega otroka - fante vzgojijo v janičarje, dekleta dajo v harem)
- v **drugi polovici 15. stol. začnejo ogrožati tudi slovenska ozemlja**

SHIZMA IN INVESTITURNI BOJ

SHIZMA je cerkveni razkol:

- sredi 11. stol. se ločita vzhodna (pravoslavna) in zahodna (katoliška) cerkev
- 1054/1078 končni razkol: začne se z izvolitvijo DVEH papežev: rimskega in enega v Avignonu,... šele v 15.stol. na koncilu se vzpostavi enotnost
- vzroki za shizmo:
 - o navajajo bogoslovna vprašanja, celibat, obrede
 - o v resnici težnja obeh cerkva po prevladi
 - o kriza papeštva v 10.stol.(papeži=aristokrati,zarote pri imenovanju)

INVESTITURNI BOJ med cerkvijo in vladarji:11.stol do **1122 z Wormskim konkordatom** uzakoni, da mora biti posvetna oblast ločena od cerkvene

- vladarji si oblast krepijo s podporo cerkve, škofje opravljajo državne funkcije
- do 11. stol. imenujejo škofe vladarji, nato to prevzame papež
- nemški **cesar Henrik IV.** se temu upre **papež Gregor VII. ga izobči**, plemiči to izkoristijo ...začnejo državljansko vojno, zato se mu na romanju v Canossu spokori & mu prepusti imenovanja škofov
- **zmaga cerkve** v investiturnem boju:
 - o otrese se vpliva laikov
 - o poveča moč papežev
 - o poveča vpliv na vseh področjih življenja

KRIŽARSKÉ VOJNE

- kon.10.+zač.11.stol.:Francijia-mirovno gibanje v imenu Boga(mir... okrepi gospod.)
- muslimani ogrožajo romanje v svete kraje v Palestini
- v 11. stol. **Seldžuki** (turkmensko ljudstvo) ustanovijo močno državo, **premagajo Bizantince, zasedejo Jeruzalem in Antiohijo** -ogrožajo krščanstvo
- **PAPÉŠKI POZIV NA KRIŽARSKO VOJNO:**
 - o udeležencem bodo odpuščeni grehi (zato lahko pobijajo)
 - o udeleženci: **VITEZI** posesti, KMETJE, ***
- **1096 prvi križarski pohod** - francoski vitezi in knezi - ustanovijo nekaj novih držav na Bližnjem vzhodu, islama ne uspejo izriniti iz Svete dežele
- ustanovijo templjarski viteški red in ivanovce zaščita romarjev v Jeruzalemu
- **sredi 12. stol. druga križarska vojna**
- **koncem 12. stol. tretja križarska vojna**
- **začetek 13. stol četrta križarska vojna** (Benečani jo izkoristijo za zavzetje Zadra, uničijo umetniške zaklade Konstantinopla)
- vse vojne so neuspešne, nobenega političnega pomena
- ...le, da se **navežejo novi stiki, trgovanje**, prenos **arabske znanosti** v Evropo